

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

Prameny tabulek a grafů: ČSÚ, Eurostat

C.1 Ekonomický výkon

Minulý vývoj HDP

Sezónně očištěný HDP⁵ v 1. čtvrtletí 2012 překvapivě mezičtvrtletně klesl o 0,8 % (*proti růstu o 0,1 %*). Meziročně se HDP v 1. čtvrtletí 2012 snížil o 0,4 % (*proti 0,1 %*). Na straně užití byl nejvýznamnějším faktorem odchylky predikce od skutečnosti vyšší meziroční pokles spotřeby domácností. Ostatní výdajové složky se s přihlédnutím k jejich vlivu na vývoj HDP podařilo predikovat uspokojivě.

Formálně by pozici ekonomiky na základě mezičtvrtletního poklesu HDP v 1. čtvrtletí 2012 bylo nutné s ohledem na vývoj ve 4. čtvrtletí 2011 hodnotit jako recesi. Nepříznivý údaj za 1. čtvrtletí má však spíše účetně-metodické příčiny a při pohledu na vývoj hrubé přidané hodnoty (HPH) se situace jeví nejednoznačně. Sezónně očištěná HPH ve 4. čtvrtletí 2011 mezičtvrtletně klesla o 0,6 %, zatímco v 1. čtvrtletí 2012 vzrostla o 0,2 %. Z této dynamiky HPH tedy není patrné, že by byla česká ekonomika v recesi. Dále z uvedeného plyne, že relativně silný mezičtvrtletní pokles HDP v 1. čtvrtletí 2012 byl z pohledu zdrojové strany způsoben poklesem daní z produktů (příspěvek nepřímých daní k vývoji HDP dosáhl -0,8 p.b.). Situaci blíže vysvětluje Box C.1.

Hrubé domácí výdaje v 1. čtvrtletí 2012 zaznamenaly meziroční pokles, a to z důvodu propadu spotřeby domácností o 2,8 % (*proti 1,2 %*), poklesu spotřeby vlády o 0,2 % (*proti 1,7 %*) a rovněž tvorby hrubého kapitálu o 5,3 % (*proti 3,6 %*). Tvorba hrubého kapitálu klesla vlivem nižší meziroční změny zásob a ceností. Naopak tvorba hrubého fixního kapitálu mírně vzrostla o 1,2 % (*proti 1,5 %*). Razantní meziroční pokles změny zásob byl zřejmě rovněž způsoben deformací popsanou v Boxu C.1.

Predikce dynamiky zahraničního obchodu byla s ohledem na skutečnost konzervativnější, neboť vývoz meziročně vzrostl o 7,3 % (*proti 3,8 %*) a dovoz se meziročně zvýšil o 4,7 % (*proti 1,8 %*). Z hlediska výsledného pozitivního vlivu zahraničního obchodu na HDP se však nejedná o podstatné odchylky.

Kladný příspěvek zahraničního obchodu k růstu HDP v 1. čtvrtletí 2012 byl realizován při zhoršení směnných relací, což se odrazilo v meziročním poklesu reálného

hrubého domácího důchodu (RHDD) o 0,7 % (*proti 0,9 %*), tedy vyššího poklesu, než kolik činil meziroční pokles HDP.

Nominální HDP v 1. čtvrtletí 2012 meziročně vzrostl o 1,7 % (*proti 2,0 %*), přičemž hlavní příčinou odchylky byl již zmíněný významně vyšší meziroční pokles reálné spotřeby domácností, který i při vysoké meziroční změně deflátoru spotřeby domácností znamenal pouze mírný meziroční růst spotřeby domácností v nominálním vyjádření.

Z hlediska důchodové struktury HDP upozorňujeme na významnou revizi temp růstu náhrad zaměstnancům (a s tím souvisejících mezd a platů) za rok 2011 směrem nahoru. To samozřejmě činí srovnání predikce na 1. čtvrtletí 2012 s aktuálními daty za dané období bezpředmětné. Nejen v 1. čtvrtletí letošního roku, ale i v průběhu roku 2011, byla dynamika hrubého provozního přebytku, ve srovnání s dynamikou náhrad zaměstnancům⁶, podstatně nižší.

Predikce a výhled HDP

Predikce HDP a jeho výdajových složek je ovlivněna kvalitativně stejnými klíčovými faktory jako v dubnové Predikci, tedy vysokou mírou nejistoty ohledně vývoje vnějšího okolí české ekonomiky a dopady fiskální konsolidace veřejných financí. Rizika spjata s vývojem vnějšího okolí ekonomiky však vnímáme jako intenzivnější.

Z důvodu dalšího poklesu hrubých domácích výdajů by měl v roce 2012 HDP klesnout o 0,5 % (*proti růstu o 0,2 %*).

Z hlediska hrubých domácích výdajů upravujeme především vývoj spotřeby domácností v roce 2012, kdy očekáváme její pokles o 2,2 % (*proti 0,4 %*). Predikovaný pokles spotřeby domácností je důsledkem očekávaného reálného poklesu mezd v roce 2012 vyplývající na jedné straně z umírněného růstu nominálních mezd v důsledku přetrvávající napjaté situace na trhu práce a na druhé straně z nárůstu cenové hladiny vlivem především administrativních opatření, zejména růstem redukované sazby DPH. S ohledem na pozici ekonomiky v rámci hospodářského

⁵ Není-li uvedeno jinak, nejsou data komentovaná v textu očištěná o sezóny a pracovní dny.

⁶ Pozitivní hodnocení zvýšené ziskovosti podnikové sféry ve 4. čtvrtletí 2011, které jsme uvedli v dubnové Predikci, bylo touto revizí negováno.

cyklu také očekáváme mírný pokles zaměstnanosti, který bude přispívat k poklesu spotřeby domácností. Rovněž tak se zdá, že domácnosti v nejistých podmínkách zvyšují svou míru úspor. Principiálně se nejedná o nové faktory, kvantitativní vyjádření jejich negativního dopadu však ve světle spotřeby domácností v 1. čtvrtletí 2012 hodnotíme jako vyšší.

V souladu se strategií fiskální konsolidace očekáváme reálný pokles vládní spotřeby v roce 2012 o 2,8 % (*proti 3,7 %*).

Při nízké domácí poptávce, nejistém výhledu zahraniční poptávky a klesajícímu využití výrobních kapacit jsou potřeby firem investovat do fyzického kapitálu velmi omezené. Očekáváme, že tvorba hrubého kapitálu v roce 2012 patrně reálně poklesne o 0,3 % (*proti růstu o 0,8 %*), tvorba hrubého fixního kapitálu by se pak mohla snížit o 1,0 % (*proti 0,5 %*). Jako důvody nízké očekávané investiční aktivity lze uvést nízkou dynamiku interních zdrojů financování investičních projektů, kterou můžeme odečíst z vývoje hrubého provozního přebytku, a velmi nízký příspěvek vládních investic s ohledem na již zmíněnou fiskální konsolidaci.

Negativní vliv hrubých domácích výdajů bude tlumen kladným příspěvkem zahraničního obchodu. V roce 2012 očekáváme pouze mírný růst vývozu o 4,3 % (*proti 3,2 %*) a dovozu o 2,8 % (*proti 2,1 %*). Nepatrné zvýšení očekávaných temp růstu vývozu a dovozu plyne z jejich vývoje v 1. čtvrtletí 2012.

Pro rok 2013 predikujeme velmi mírné oživení hrubých domácích výdajů, zejména díky tvorbě hrubého kapitálu a spotřebě domácností. Očekávaný růst HDP o 1,0 % (*proti 1,3 %*) bude stále tažen především zahraničním obchodem, nicméně od roku 2014 by již hlavním faktorem růstu HDP měly být hrubé domácí výdaje.

Očekáváme, že nominální HDP v roce 2012 meziročně vzroste o 0,9 % (*proti 2,1 %*). Snížení očekávaného tempa růstu nominálního HDP souvisí především s uvedeným poklesem výhledu dynamiky spotřeby domácností. Pohled na deflátoři výdajů na HDP zásadně neměníme.

Box C.1: HDP a hrubá přidaná hodnota – závažné důsledky jemných metodických nuancí

Odborné i laické veřejnosti je známo, že výkonnost ekonomiky a průběh ekonomického cyklu se obvykle hodnotí na základě reálného HDP, tedy HDP očištěného o cenové vlivy. Méně je již známo, že vypovídací schopnost tohoto ukazatele má mnohá omezení a že existují i jiné ukazatele národního účetnictví, které v některých situacích mohou poskytnout doplňující informace, jejichž použití zabrání dezinterpretaci nestandardního vývoje. Tato situace nastala právě ve 4. čtvrtletí 2011 a v 1. čtvrtletí 2012.

Začneme drobným metodickým vysvětlením. Při výrobní metodě odhadu HDP se vychází z měření produkce jednotek, od níž se odečítá mezispotřeba, a výsledkem je HPH. Ta se měří v tzv. základních cenách, tedy bez nepřímých daní z produktů. Ke zjištění HDP, měřeného v kupních cenách, je proto k HPH ještě třeba přičíst tzv. daně z produktů a odečíst dotace na produkty.

Pod termínem daně z produktů se skrývají převážně DPH a spotřební daně. Ostatní daně z produktů, např. daň z převodu nemovitostí, poplatky za trvalé změny užívání zemědělské a lesní půdy, poplatky ze vstupného či lázeňské a rekreační poplatky, jsou svým rozsahem méně významné. Dotace na produkty jsou pak v porovnání s daněmi z produktů o řád nižší.

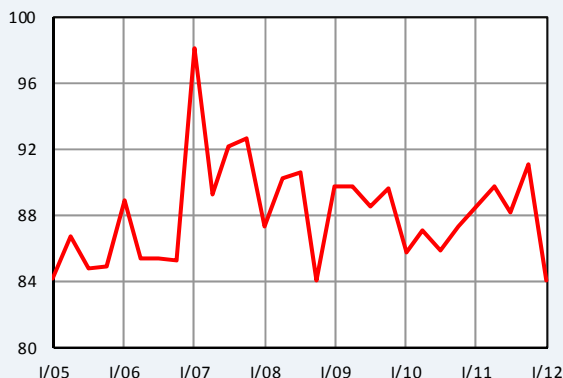
Co se stalo na přelomu let 2011 a 2012? S účinností od počátku roku 2012 došlo ke zvýšení spotřební daně z cigaret. Ekonomické subjekty, které se v konkurenčním prostředí snažily vyhnout znevýhodnění vyplývajícímu z vyšší ceny zboží se zvýšenou sazbou daně, na to zareagovaly předzásobením kolky s původní sazbou spotřební daně. ČSÚ odhaduje rozsah předzásobení ve 4. čtvrtletí 2011 na cca 3,5 mld. Kč (spotřební daně a DPH).

Zatímco HPH těmito transakcemi zatížena nebyla, došlo k „umělému“ navýšení HDP ve 4. čtvrtletí 2011 o 3,5 mld. Kč a ke snížení HDP v následujícím čtvrtletí ve shodném rozsahu. Celkový vliv na mezičtvrtletní pokles HDP lze kvantifikovat na cca 7 mld. Kč v běžných cenách v 1. čtvrtletí 2012. Tento jev tedy vysvětluje **celý mezičtvrtletní pokles HDP** ve výši 0,8 %.

Z přiložených grafů je vidět vývoj daní z produktů i dynamika HDP a HPH.

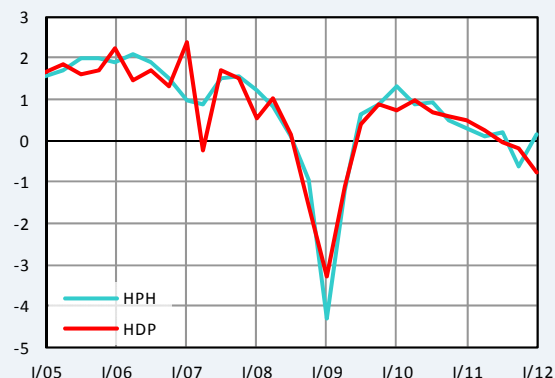
Graf 1: Daně z produktů

zřetězené objemy, mld. Kč, stálé ceny roku 2005, sezónně očištěno

Graf 2: HDP a HPH

mezičtvrtletní reálný růst v %, sezónně očištěno

Ukazatel HPH ve 4. čtvrtletí 2011 poklesl o 0,6 % a v 1. čtvrtletí 2012 vzrostl o 0,2 %. Skutečný výkon české ekonomiky v 1. čtvrtletí 2012 byl tudíž zřejmě vyšší než ve 4. čtvrtletí 2011, což odpovídá i průběhu cyklu v SRN (viz Tab. A.1.2).

Tento jev má implikaci i pro 2. čtvrtletí 2012. Jestliže se celý efekt na HDP vyčerpal „umělým“ snížením 1. čtvrtletí, je možné očekávat s návratem na „normální“ úroveň „uměle“ mírně vyšší mezičtvrtletní dynamiku HDP ve 2. čtvrtletí.

Celou problematiku je možné shrnout tak, že mechanická interpretace obvyklých ukazatelů může vést ke zcela mylným závěrům.

C.2 Ceny

Spotřebitelské ceny

Meziroční růst spotřebitelských cen v květnu zpomalil na 3,2 % (*proti 3,6 %*). Hlavním zdrojem cenového růstu zůstal příspěvek administrativních opatření ve výši 2,7 p.b., ze kterého připadá 1,2 p.b. na dopad zvýšení nepřímých daní.

Z regulovaných cen přispěly k meziroční inflaci 0,6 p.b. ceny zemního plynu, po 0,2 p.b. pak například ceny elektřiny, tepla, vodného a stočného celkem a ceny v oddíle zdraví.

Z hlediska příspěvků jednotlivých oddílů spotřebního koše k meziroční inflaci v květnu nadále nejvíce přispívaly oddíly bydlení (1,6 p.b.), potraviny a nealkoholické nápoje (0,8 p.b.) a doprava (0,3 p.b.).

V oddíle doprava zaznamenaly ceny pohonných hmot opět rekordní úrovně, když cena motorové nafty dosáhla v březnu 37,08 Kč/l a cena benzínu Natural 95 v dubnu 37,62 Kč/l. Citelný pokles cen ropy na světových trzích však poté vedl k sestupu cen pohonných hmot z rekordních úrovní.

I nadále očekáváme, že v letošním roce bude inflace přibližně ze tří čtvrtin dána administrativními opatřeními, která se skládají z dopadů změn nepřímých daní a ze změn cen vykazovaných ČSÚ jako regulované. Ve skupině statků s regulovanými cenami neočekáváme

ve zbývající části letošního roku zásadnější cenové úpravy. K prosincovému meziročnímu růstu CPI přispějí z regulovaných cen nejvíce ceny zboží a služeb spojených s bydlením (0,8 p.b.). Administrativní opatření by měla k meziroční inflaci v prosinci 2012 přispět 2,1 p.b. (*beze změny*).

Hlavním protiinflačním faktorem bude i ve zbývající části roku 2012 velmi slabá domácí poptávka, naopak mírně proinflační by mělo být působení směnného kurzu. **Průměrná míra inflace v roce 2012** by měla dosáhnout 3,2 % (*proti 3,3 %*) při prosincovém meziročním růstu o 2,4 % (*beze změny*). Příspěvky tržního růstu cen k meziroční inflaci by měly zůstat kladné také ve zbývající části roku.

Administrativní opatření budou mít dominantní vliv na inflaci i v roce **2013**. Uvažované zvýšení obou sazeb DPH o 1 p.b. na 15 % a 21 % od počátku roku 2013 se projeví dopadem do CPI ve výši 0,7 p.b., ze kterého malá část může působit již ve 4. čtvrtletí 2012, stejně tak jako může být na počátku roku 2013 částečně absorbována jednotlivými subjekty dodavatelských řetězců v jejich maržích. Z nepřímých daní dále počítáme s růstem spotřební daně z cigaret (dopad 0,1 p.b.). Pokud jde o regulované ceny, největší dopad do CPI lze opět čekat v případě cen elektřiny, nicméně odhad je spojen se značnými nejistotami, stejně jako

odhad cen za sběr pevných odpadů. Podobně jako letos by i v roce 2013 měla být inflace dána zhruba ze tří čtvrtin administrativními opatřeními, která přispějí k meziroční inflaci v prosinci 2013 cca 1,7 p.b. (proti 1,5 p.b.).

I přes značný očekávaný růst jednotkových nákladů práce v letech 2012 a 2013 (viz tabulka C.3.3) zůstane kvůli slabé domácí poptávce a přetrvávající pozici české ekonomiky v záporné produkční mezeře prostor pro růst cen v roce 2013 jen velmi omezený. **Průměrnou míru inflace v roce 2013** odhadujeme na 2,2 % (proti 2,3 %) při prosincovém meziročním růstu 2,4 % (proti 2,6 %). V průběhu celého roku 2013 by se meziroční inflace měla držet v rámci tolerančního pásma okolo 2% inflačního cíle ČNB.

Deflátoři

Deflátor hrubých domácích výdajů (HDV), který je komplexním indikátorem domácího cenového vývoje, vzrostl v 1. čtvrtletí 2012 meziročně o 2,4 % (proti 2,9 %). Jeho vývoj byl velmi silně ovlivněn zvýšením

redukované sazby DPH. To je patrné z vývoje deflátoru spotřeby domácností, který v 1. čtvrtletí 2012 meziročně vzrostl o 3,6 %.

V roce 2012 očekáváme růst deflátoru HDV o 2,1 % (proti 2,4 %). V roce 2013, kdy čekáme další změny nepřímých daní, by měl deflátor vzrůst o 2,0 % (proti 1,8 %).

Hodnota **implicitního deflátoru HDP** v 1. čtvrtletí 2012 meziročně vzrostla o 2,1 % (v souladu s predikcí). Vyšší růst deflátoru hrubých domácích výdajů oproti růstu implicitního deflátoru HDP v 1. čtvrtletí 2012 je dán zhoršením směnných relací o 0,4 % (proti 1,1 %).

V roce 2012 očekáváme růst deflátoru HDP o 1,5 % (proti 2,0 %) a v roce 2013 predikujeme jeho růst ve výši 1,1 % (proti 1,4 %). Snížení predikce vychází především ze zhoršení očekávání ohledně vývoje směnných relací.

C.3 Trh práce

V kontextu ekonomické stagnace je zatím situace na trhu práce překvapivě dobrá. Zaměstnanost stagnuje v mezičtvrtletním i meziročním porovnání, míra nezaměstnanosti meziročně stále klesá, participace v pracovním procesu se zvyšuje rekordním tempem, objem mezd i průměrná mzda rostly v 1. čtvrtletí 2012 nečekaně rychle.

Zaměstnanost

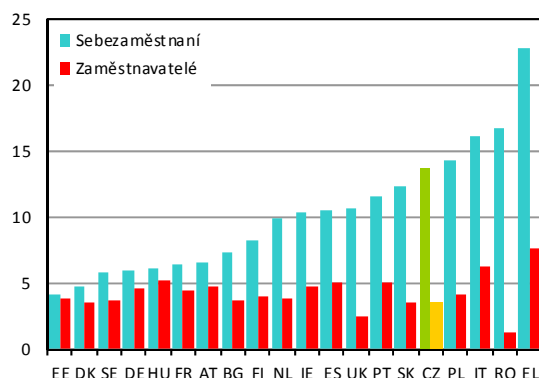
Zaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS⁷) v 1. čtvrtletí 2012 vzrostla o 0,1 % (proti poklesu o 0,2 %) při dynamickém nárůstu počtu sebezaměstnaných o 3,1 %. V mezičtvrtletním srovnání po sezónním očištění stagnovala, což lze v podmínkách ekonomické stagnace považovat za úspěch. Výhled je však vzhledem ke zprávám o chystaném propouštění ve velkých průmyslových podnicích méně optimistický.

Setrvale rostoucí počet osob formálně samostatně výdělečně činných je s vysokou pravděpodobností důsledkem rozšiřování rozpočtově velmi nepříznivého švarcsystému. ČR se v evropském kontextu řadí k zemím s nejvyšším podílem sebezaměstnaných na celkové zaměstnanosti (viz Graf C.3.1). Tento ukazatel však jistě nevypovídá o kvalitě podnikatelského prostředí, spíše naopak. Nejnížší podíl

sebezaměstnaných totiž vykazují země, které jsou na předních příčkách mezinárodních srovnání podmínek pro podnikání (např. Doing Business). Naopak v čele žebříčku stojí bezkonkurenčně Řecko, následované dalšími problémovými zeměmi z hlediska udržitelnosti deficitů vládního sektoru. Obdobně jako v ČR lze zřejmě vysoký podíl sebezaměstnaných přičíst především snaze o nákladovou optimalizaci, tedy vyhnutí se placení daní. V ČR je navíc extrémně varující rychlost nárůstu tohoto podílu. Zatímco od roku 2000 do roku 2008 se pohyboval mezi 11–12 %, následně začal růst a meziroční přírůstek v 1. čtvrtletí 2012 o 0,8 p.b. (na 14,6 %) znamenal další výrazné posílení tohoto nepříznivého trendu.

Graf C.3.1: Podnikatelé ve vybraných státech

procentní podíly na celkové zaměstnanosti VŠPS, údaje za rok 2011

⁷ Data z VŠPS jsou v textu, grafech i v tabulkách uváděna v řadě před přepočtem na sčítání lidu 2011.

Nová legislativa od ledna 2012 zavedla důraznější finanční postihy švarc systému. MPSV zvýšilo počet kontrol nelegálního zaměstnávání, nicméně jeho odhalování a prokazování je evidentně významně obtížnější, než jak tomu je u nelegálního zaměstnávání cizinců. Určité zlepšení situace by mohlo přinést navrhované omezení daňových výhod při používání paušálního odhadu nákladů.

Pokles počtu zaměstnanců činil 0,6 % (*proti 0,8 %*). Byl nejvýraznější ve stavebnictví a pokračoval i ve státní správě.

Míra zaměstnanosti (15–64 let) obdobně jako v předchozích čtvrtletích meziročně vzrostla o silných 0,7 p.b. na 65,7 %.

Míra ekonomické aktivity (15–64 let) vzrostla v 1. čtvrtletí 2012 v meziročním srovnání o 0,7 p.b. na 70,8 %, což je největší meziroční nárůst od 3. čtvrtletí 2009. Tento výsledek lze interpretovat jako zvýšený zájem populace o zapojení do pracovního procesu, pravděpodobně v důsledku potřeby obyvatel kompenzovat současné či očekávané výpadky reálného disponibilního důchodu při zhoršené hospodářské situaci.

Důvodem zmírnění predikce poklesu zaměstnanosti v roce 2012 na 0,3 % (*proti 0,5 %*) je pozitivní výsledek 1. čtvrtletí a očekávání pokračujícího přírůstku sebezaměstnaných. Pro rok 2013 počítáme s poklesem o 0,2 % (*proti nárůstu o 0,1 %*), což plyne zejména ze zhoršeného ekonomického výhledu pro nadcházející období a obvyklého zpoždění reakce trhu práce.

Nezaměstnanost

Sezónně očištěná registrovaná nezaměstnanost vykazuje nejednoznačný průběh. V březnu a v dubnu meziměsíčně poklesla, v květnu se objevil mírný nárůst.

Míra nezaměstnanosti podle VŠPS dosáhla v 1. čtvrtletí roku 2012 hodnoty 7,2 % (*proti 7,0 %*), což v meziročním srovnání znamenalo stále ještě nepatrný pokles o 0,1 p.b. a v mezičtvrtletním (po sezónním očištění) zvýšení o 0,3 p.b.

Odlišný vývoj obou statistik (VŠPS vs. registrovaná nezaměstnanost) lze přičíst efektům reformy trhu práce, zejména značnému zneatraktivnění registrace nezaměstnaných na úřadech práce (např. kvůli rozšíření systému veřejné služby). Nárůst problémů se projevil i přírůstkem počtu dlouhodobě nezaměstnaných. Z mezičtvrtletního zvýšení míry nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním lze dovodit, že ukončování smluv ke konci roku se týkalo převážně této kategorie.

Ve shodě s předchozí predikcí očekáváme, že se hospodářský cyklus a vývoj zaměstnanosti projeví nárůstem míry nezaměstnanosti (VŠPS) na 7,0 % v roce 2012 a 7,2 % v roce 2013.

Mzdy

V kontextu ekonomického výkonu byl růst objemu mezd i průměrné mzdy překvapivý. Pokračování takto vysokého růstu však nepředpokládáme, zejména vzhledem k datům o výběru daní ze závislé činnosti, která zaznamenala v dubnu a v květnu zpomalení růstu inkasa. Jak v růstu objemu mezd, tak u průměrné mzdy se proto kloníme k vysvětlení, že významnou roli hrály spíše jednorázové mimotarifní složky platu (odměny, odstupné aj.), vyplacené ve sledovaném 1. čtvrtletí pouze omezenému počtu zaměstnanců.

Objem mezd (NÚ, domácí koncept) v 1. čtvrtletí 2012 přes pokles počtu zaměstnanců meziročně vzrostl o 3,4 % (*proti 1,4 %*), nejvýraznější příspěvek měl zpracovatelský průmysl.

Při zohlednění 1. čtvrtletí zvyšujeme predikci růstu objemu mezd v roce 2012 na 1,9 % (*proti 1,5 %*). V roce 2013 předpoklad úbytku zaměstnanosti (ale udržení pracovníků s vyšší kvalifikací i mzdami) predikci pouze lehce snižuje na 2,5 % (*proti 2,6 %*).

Průměrná nominální mzda zjišťovaná pomocí evidenčních statistik (v přepočtu na plný úvazek) v 1. čtvrtletí 2012 vzrostla meziročně o 3,6 % (*proti 1,5 %*).

V podnikatelské sféře činil meziroční přírůstek 3,6 %. K vysokému nárůstu průměrné mzdy mohlo vedle výše uvedených příčin přispět i propuštění dalších osob v nejnižší příjmové skupině ke konci roku 2011 (viz výše). Další vyšší růst mezd v podnikatelské sféře a zejména v průmyslu nepředpokládáme vzhledem ke spíše pesimistickým očekáváním ekonomického vývoje a signalizovanému propouštění v nejbližším horizontu. Průměrná nominální mzda v nepodnikatelské sféře vzrostla při dalším úbytku počtu pracovníků meziročně o 3,5 %. I zde však vzhledem k trvajícím plošným úsporným opatřením v rozpočtem spravované sféře předpokládáme spíše vliv srovnávací základny, nárůstu mezd pouze u vybraných profesí (zdravotnictví, školství).

Růst mezd se sice vysoce pravděpodobně týkal pouze části zaměstnanců, nicméně z globálního pohledu je jeho důsledkem významný nárůst jednotkových nákladů práce.

Predikce vychází z předpokladu, že v 1. čtvrtletí šlo spíše o jednorázové zvýšení než změnu tendence, i když na mírné zvýšení úrovně měly vliv i revize dat. Na základě signálů z podnikové sféry a známých záměrů a rozhodnutí o platech ve veřejném sektoru pro následující období očekáváme umírněný nárůst průměrných nominálních mezd.

C.4 Vztahy k zahraničí

(v metodice platební bilance)

Vnější nerovnováha, vyjádřená poměrem salda běžného účtu (BÚ) k HDP, dosáhla v 1. čtvrtletí 2012 v ročním vyjádření $-2,5\%$ (*proti $-1,6\%$*) a meziročně se tak zlepšila o 1,3 p.b. Zlepšení bylo dáno výhradně výsledkem obchodní bilance (zlepšení o 1,8 p.b.), ostatní položky běžného účtu se mírně zhoršily; bilance služeb o 0,2 p.b., bilance výnosů o 0,1 p.b. a bilance běžných převodů o 0,2 p.b.

Po vcelku silném růstu v roce 2010 rostl světový obchod v roce 2011 již pomalejšími tempy. Tento trend pokračuje i v roce 2012, kdy se nepříznivá situace, spojená s dluhovou krizí některých členů eurozóny, odráží do reálné ekonomiky partnerských zemí. V roce 2012 odhadujeme růst exportních trhů⁸ na $1,0\%$ (*proti $1,9\%$*). Pro rok 2013 předpokládáme pouze mírné oživení světové ekonomiky, provázené růstem exportních trhů o $2,4\%$ (*proti $2,8\%$*). Předpokládáme také zpomalení růstu exportní výkonnosti, která indikuje podíl objemu českého zboží na zahraničních trzích, a to ze $4,6\%$ v roce 2011 na $3,1\%$ (*proti $1,2\%$*) v roce 2012 a $0,8\%$ (*predikci neměníme*) v roce 2013.

Růst obratu zahraničního obchodu od 2. čtvrtletí 2011 zpomaloval, v 1. čtvrtletí 2012 však ještě dosáhl solidních výsledků; v ročním úhrnu se vývoz zvýšil o $10,4\%$ a dovoz o $7,5\%$. Zpomalení poptávky partnerských zemí EU, kam vzrostl vývoz o podprůměrných $8,8\%$ (v metodice statistiky ZO v národním pojetí), byl částečně nahrazen vývozem do ostatních teritorií mimo EU, kam se vývoz zvýšil o silných $19,4\%$. V dalším průběhu roku 2012 očekáváme pokračující zpomalování růstu zahraničního obchodu a při předstihu vývozu před dovozem nárůst přebytku obchodní bilance na $3,5\%$ HDP (*proti $3,0\%$*). V roce 2013 by vedle oživení obchodu mělo dojít i k zastavení propadu tuzemské poptávky, a poměr obchodní bilance k HDP by tak mohl dosáhnout $3,2\%$ (*proti $3,4\%$*).

Po zahrnutí revizí i výsledku 1. čtvrtletí pro rok 2012 předpokládáme růst nominální průměrné mzdy o $2,4\%$ (*proti $2,0\%$*), což by znamenalo reálný pokles celkové průměrné mzdy o $0,7\%$. Růst v roce 2013 o $2,4\%$ (*proti $2,6\%$*) by díky nižší inflaci znamenal reálný přírůstek průměrné mzdy o $0,2\%$.

Schodek palivové bilance (SITC 3) dosáhl v 1. čtvrtletí 2012 v ročním vyjádření $4,8\%$ HDP. Vzhledem ke scénáři cen ropy očekáváme udržení současných vysokých cen surovin v roce 2012 a pouze mírný pokles v roce 2013. V poměru k HDP by tak schodek palivové bilance měl dosáhnout cca $5,2\%$ (*proti $5,4\%$*) v roce 2012 i v roce 2013 (*proti $5,3\%$*).

Přebytek bilance služeb v 1. čtvrtletí 2012 v ročním vyjádření meziročně klesl o 0,2 p.b. na $1,7\%$ HDP (*proti $1,8\%$*). Tempa růstu vývozu i dovozu služeb zpomalovala, při rychlejšímu růstu dovozu služeb se přebytek snižoval. Saldo se zlepšilo jen v oblasti cestovního ruchu, u dopravních služeb se přebytek snížil. Nejvíce se zhoršilo saldo ostatních služeb, které přešlo do deficitu. Pro roky 2012 i 2013 očekáváme stagnaci přebytku bilance služeb na úrovni cca $1,7\%$ HDP (*predikci pro oba roky neměníme*).

Schodek bilance výnosů, která zahrnuje reinvestované a repatriované zisky zahraničních investorů, vykazuje stále mírnou tendenci k růstu, danou rychlejším růstem nákladů než výnosů. Při stagnaci náhrad zaměstnancům se zvyšuje odliv investičních výnosů, tvořený převážně reinvestovaným ziskem. Pro roky 2012 a 2013 očekáváme pokračování tohoto trendu. Deficit bilance výnosů odhadujeme na $7,5\%$ HDP (*proti $7,2\%$*) v roce 2012 a na $7,6\%$ HDP (*proti $7,5\%$*) v roce 2013.

V uvedených souvislostech předpokládáme, že v roce 2012 dosáhne poměr salda běžného účtu k HDP $-2,2\%$ (*proti $-2,4\%$*), predikce na rok 2013 činí $-2,6\%$ (*proti $-2,3\%$*). Schodek běžného účtu v tomto rozsahu nezakládá rizika pro makroekonomické nerovnováhy.

⁸ Vážený průměr růstu dovozu zboží sedmi nejvýznamnějších obchodních partnerů (SRN, Slovenska, Polska, Rakouska, Francie, Velké Británie a Itálie).

C.5 Mezinárodní srovnání

Srovnání za období do roku 2011 včetně vychází ze statistik Eurostatu, od roku 2012 jsou použity vlastní propočty na bázi reálných směnných kurzů.

Při využití metody parity kupní síly se porovnávání ekonomického výkonu jednotlivých zemí v rámci EU provádí v PPS (standardech kupní síly). PPS je umělá měnová jednotka, která vyjadřuje množství statků, které je v průměru možné zakoupit za 1 euro na území EU27 po kurzovém přepočtu u zemí, které používají jinou měnovou jednotku než euro. V roce 2011 činila parita kupní síly ČR podle aktualizovaných údajů Eurostatu 18,07 CZK/PPS v porovnání s EU27 či 17,16 CZK/EUR v porovnání s EA12.

Z hospodářské recese, která ve všech sledovaných zemích s výjimkou Polska vedla v roce 2009 k poklesu absolutní úrovně HDP na obyvatele při přepočtu pomocí běžné parity kupní síly, se většina států postupně zotavuje. Výjimku představuje pouze Řecko a Portugalsko. Propad ekonomické úrovně v Řecku trvá již od roku 2008, v Portugalsku pak od roku 2011 a tento nepříznivý vývoj by měl pokračovat i v letošním roce. Kromě snížení absolutní úrovně došlo v obou uvedených zemích také k poklesu relativní ekonomické úrovně vůči zemím EA12, celková výše poklesu v období let 2009 a 2012 by v Řecku měla dosáhnout dokonce 14 p.b. Pokles relativní ekonomické úrovně zaznamenává od roku 2009 i Slovinsko, dynamika poklesu nicméně postupně zpomaluje. Naopak nejrychleji se ekonomická úroveň v porovnání s průměrem zemí EA12 zvyšuje v pobaltských státech, v roce 2012 by však tempo reálné konvergence mělo výrazně zpomalit.

V České republice dosáhla ekonomická úroveň HDP na obyvatele při přepočtu pomocí běžné parity kupní síly v roce 2011 přibližně 20 000 PPS, což odpovídalo 73 % ekonomického výkonu EA12. Po období konvergence,

kdy se v letech 2000 až 2007 v České republice reálná ekonomická úroveň v porovnání se zeměmi EA12 zvýšila o 13 p.b., dochází od roku 2009 v důsledku nízkého růstu reálného HDP na obyvatele ke stagnaci či mírné divergenci. Přesto Česká republika v roce 2011 opakovaně převýšila ekonomickou úroveň Portugalska a v letošním roce by měla překonat i úroveň Řecka.

Alternativní přepočet HDP na obyvatele prostřednictvím běžného směnného kurzu bere v úvahu tržní ocenění měny a z něho vyplývající různou úroveň cenových hladin. Tento ukazatel v případě ČR činil v roce 2011 cca 14 700 EUR, tedy přibližně polovinu úrovně EA12 (51 %). Vzhledem k očekávané stagnaci ekonomiky a mírnému znehodnocení CZK v roce 2012 však očekáváme mírný pokles absolutní i relativní úrovně.

Pokud jde o srovnání cenových hladin, v roce 2011 vzrostla v České republice komparativní cenová hladina HDP o 1 p.b. a dosáhla tak 70 % průměru EA12. Očekávaný mírný pokles cenové hladiny v roce 2012, daný slabším směnným kurzem, by měl napomoci ke zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky.